

Аналітичний департамент Національного рейтингового агентства «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку основних небанківських фінансових послуг України за підсумками I півр. 2015 р. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Ринок страхування. Загальна кількість страхових компаній станом на 01.07.2015 р. становила 374, у тому числі СК «life» – 52 компанії, СК «non-life» – 322 компанії. Концентрація ринку страхування за часткою найбільших страховиків залишається значною. Частка страхових платежів, що припадає на 10 найбільших страхових компаній «Life», становить 87% сукупного обсягу, а частка ринку 10 ключових страховиків ризикових видів – 34% сукупного обсягу валових премій (97% валових премій припадає на 100 найбільших страховиків non-life).

Обсяги валових страхових премій за I півріччя 2015 року порівняно з I півріччям 2014 року збільшилися на 22,0%, чисті страхові премії зросли на 24,2%. В той же час, стримуючий вплив на зростання обсягів отриманих валових премій чинило зниження темпів економічного розвитку України, суттєві інфляційні процеси, девальвація національної валюти, а також високий рівень макроекономічної невизначеності при збереженні значного рівня недовіри до страхових компаній.

Валові страхові платежі (премії, внески) за договорами страхування життя станом на 01.07.2015 р. становили 939,9 млн. грн., що на 3,8% менше, ніж за аналогічний період 2014 року (станом на 01.07.2014 р. – 977,3 млн. грн.).

Обсяг чистих страхових премій, отриманих за договорами медичного страхування, збільшився на 17,7%. Активне зростання обсягу чистих премій викликане значним зростанням цін на лікарські препарати, що, в свою чергу, зумовило перегляд страхових тарифів в бік збільшення.

Обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшився на 22,7%, обсяг валових страхових виплат – зріс на 12,8%. Частки валових страхових премій та валових страхових виплат за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в сфері автострахування становить 39,2% та 33,7% відповідно.

За підсумками I півр. 2015 р. (порівняно з I півр. 2014 р.) обсяг чистих страхових виплат збільшився на 26,7% (628,5 млн. грн.) та станом на 01.07.2015 р. складає

2 985,4 млн. грн. Зростання обсягів чистих страхових виплат за I півр. 2015 р. мало місце у всіх основних системоутворюючих видах страхування.

У структурі чистих страхових виплат станом на 01.07.2015 р. найбільшою є питома вага таких видів страхування, як автострахування (50%) та медичне страхування (20%). Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 01.07.2015 р. становив 27,6% (станом на 01.07.2014 р. – 27,0%).

Ринок послуг небанківських кредитних установ характеризувався наступними змінами. За підсумками I півр. 2015 року кількість кредитних установ зменшилася на 30 одиниць (4%) у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року, та станом на 01.07.2015 р. налічувала 715 кредитних установ (в т.ч. 588 кредитних спілок).

Загальна кількість членів кредитних спілок склала 775,0 тис. осіб, що на 103,7 тис. осіб (11,8%) менше, ніж за аналогічний період 2014 року. Відбулось скорочення частки членів кредитних спілок, які мають діючі кредитні договори (з 207,5 тис. осіб станом на 01.07.2014 р. до 170,9 тис. осіб станом на 01.07.2015 р.) та членів кредитних спілок, що мають діючі депозитні договори (з 34,7 тис. осіб станом на 01.07.2014 р. до 27,3 тис. осіб станом на 01.07.2015 р.).

За підсумком I півр. 2015 року (порівняно з показниками за аналогічний період попереднього року) сукупний обсяг активів кредитних спілок зменшився на 5,5% (129,6 млн. грн.) та станом на 01.07.2015 р. відповідає 1 957,4 млн. грн. Обсяг наданих кредитів за цей же період зменшився на 11% (244,6 млн. грн.).

Загальна сума заборгованості 170,9 тис. членів кредитних спілок, які мали діючі станом на 01.07.2015 р. кредитні договори, відповідає 1 957,4 млн. грн., тобто в середньому кожен член-позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав 11,45 тис. грн. боргу за кредитом.

Ринок послуг факторингу. Кількість компаній, що мали право на надання факторингових послуг станом на 01.07.2015 р. складала 268. З огляду на зростання з початку 2014 року обсягів простроченої заборгованості за банківськими кредитами та, враховуючи значний дефіцит оборотних коштів суб'єктів господарської діяльності, обсяг факторингових операцій в 2015 році демонструє тенденцію до зростання та станом на 01.07.2015 р. відповідає 6 903,8 млн. грн. Кількість договорів факторингу, укладених протягом I півр. 2015 року, складає 5 941 шт.

Протягом I півр. 2015 року компанії виконали 5 376 договорів на суму 9 233,9 млн. грн. Діючими залишилися 7 428 договорів факторингу. Обсяг ресурсної бази факторингових компаній збільшився на 134,3% (13 481,4 млн. грн.) та станом на 01.07.2015 р. складає 23 520,9 млн. грн. Основним джерелом фондування факторингових операцій залишаються власні кошти, частка яких станом на 01.07.2015 р. відповідає 77,2%.

Ринок послуг ломбардів. За підсумком I півр. 2015 року (у порівнянні з I півр. 2014 року) загальна кількість ломбардів зменшилась на 5 одиниць та станом на 01.07.2015 р. налічує 476 установ. В той же час, незважаючи на велику кількість учасників, ринок ломбардних послуг характеризується високою концентрацією. Станом на 01.07.2015 р. на частку 50 ломбардів, найбільших за обсягом наданих кредитів, припадає близько 90% загального обсягу наданих кредитів, що свідчить про перенасиченість ринку ломбардних послуг в Україні.

Обсяг кредитів, наданих ломбардами, в цілому відповідає обсягу погашених кредитів, що свідчить про високу оборотність коштів, яка пов'язана з незначним терміном надання кредитів. Нетривалий період, на який беруть кредити в ломбардах, можна пояснити високою відсотковою ставкою за ними. Згідно з даними Нацкомфінпослуг, середньозважена річна процентна ставка за фінансовими кредитами ломбардів за I півр. 2015 року становить 186,8% (в I півр. 2014 року – 196,7%).

Протягом звітного періоду **ринок фінансового лізингу** характеризувався наступними змінами. Станом на 01.07.2015 р. до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 267 юридичних осіб – лізингодавців. До Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 254 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу. Протягом I півр. 2015 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 1 493 договорів фінансового лізингу на суму 3 210,8 млн. грн. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 2 626,6 млн. грн. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 01.07.2015 р. становить 56,1 млрд. грн. За строками до

погашення переважна кількість угод є довгостроковими (більше 5 років).

Ринок недержавного пенсійного забезпечення. За підсумком I півр. 2015 р. в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 72 недержавних пенсійних фонди (далі – НПФ) та 23 адміністраторів НПФ. Протягом минулого року кількість недержавних пенсійних фондів зменшилась на 8 установ, кількість адміністраторів НПФ зменшилась на 4 учасника. Кількість відкритих НПФ є високою, що пояснюється більшою доступністю для широких верств населення, тоді як учасниками професійних чи корпоративних НПФ можуть бути лише фізичні особи, які пов'язані з НПФ за видом їхньої професійної діяльності або перебувають у трудових відносинах з роботодавцями-засновниками або роботодавцями-платниками.

Станом на 01.07.2015 р. кількість пенсійних контрактів, укладених адміністраторами недержавних пенсійних фондів складає 56,5 тис. шт., що відповідає рівню показника за підсумком аналогічного періоду попереднього року.

Протягом аналізованого періоду обсяг сплачених пенсійних внесків збільшився на 19,4%, та станом на 01.07.2015 р. складає 1 845,6 млн. грн. При цьому 96% загальної суми пенсійних внесків надійшло від юридичних осіб. Обсяг пенсійних виплат (одноразові та на визначений строк) підсумком I півр. 2015 року (у порівнянні з I півр. 2014 року) збільшився на 47,8% та станом на 01.07.2015 р. відповідає 502,2 млн. грн.

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 01.07.2015 р. було здійснено пенсійних виплат (одноразових та на визначений строк) 79,7 тис. учасників, тобто пенсійні виплати отримали 9,6% від загальної кількості учасників.

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку ринку небанківських фінансових послуг України, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (режим доступу: www.dfp.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду ринку небанківських фінансових послуг України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Ярош Станіслава Сергіївна, тел. +38 (044) 489-87-33 / 49 (вн. 703)